

FÉNYFOLYAM*

1. Zúduló és ömlő

Fény, fény, zúduló és ömlő fényfolyam, kiáradás a ritkaságszamba-menően tágra nyílt kapukon, égi ajtókon és ablakokon át, az összes résen, repedésen, nyíláson és léken át csak fény, fény, fény. Dehogy vannak fekete lyukak az űrben, dehogyis fekete, ami azúrkék és citrom, ami vakítóan kék meg sárga, hó- és tejfehér, narancs meg arany, rótt, vörös – A Napot, Istenem, a tüzek tüzének a lüktetését miért kívántuk mi annyira! –, ó, dehogyis volt fekete Itt bármi – Korsunovszki Valentinnal szólva –: Mintha naprendszerünk összes, de az összes képernyőjét, izzóját és kijelzőjét, lámpáját, égőjét, reflektorát szintén bekapcsolták, s Ide, ránk irányították volna, úgy szakadt és dőlt a tüzes fény, a szín Az égmegadta világon mindenre, elsősorban rájuk: Ránk, ide, nekünk a Szugoly környékére, azzal a tisztító s felemelő természetességgel, melyben Még a szavaink is, azok is csak kissé meg-megilletődve vállalkoztak előbújni, előjönni, pedig dicséretet mondtak, kizárólag dicséret volt, amit szégyellősen kezdtek formálgatni erről az özönről. De hát érthető ez, nagyon is érthető, de még mennyire hogy érthető a tartózkodó, vonakodó elfogadás, elköteleződés! Sőt! Elég Egy picikét belegondolni – Lengyel Arankával mondván –, s Máris kivilágosodik minden. Hogyan dicsérhetné szándék: szó, mit szándék: szó teremtett?! Hogyan dicsérhetné meg a szándék: szó, amit ő maga hozott létre, azt, aminek kizárólag szándék: szó adhatott színt és formát, illatot meg tapinthatóságot, sejtelmet, akármit ennek az egész csodának, mindenségnek, melyről Milyen nagyon, ó, de milyen nagyon, Igenis hogy otrombán nagyon kevés csak azt mondani: Ragyogó volt ez az őszi reggel itt, Bükkösteszeden, harmincadikán, október végén: szemfényvesztő: elmesélhetetlen! Hát persze. Miként dicsérhetné meg a szándék: szó, amit ő maga gondolt el, és tett is meg azonnal, mikor felismerte saját hasonlatosságát abban, mikor munkájában felismerte saját hasonlatosságát, s ott, azonmód lelket lehelt abba, mindabba: Ebbe az egész mindenségbe, amiben léleknek illik lennie, mert ez a világ rendje –: ettől él az élet. Ó, Istenem, hát Persze, hát magától értetődő, hogy nehezen vállalkozik ilyesmire ilyenkor a szó, hát természetes az, hogy megilletődve lép ki a fényre, s mindegy, honnan: férfiakat elszédítő Édes ajkak édes nedvei közül és csilingelve, netán nőket elvarázsolni is képes Jellemes-dús bajszok és szakállak mögül öblösen jön elő, avagy minden mindennel összevegyülve, mindegy honnan indul s hová tart: ha valaki, hát ő tudja csak igazán, hogy –: Öndicséret: gyalázat. Igen, ezt mindörökké megjegyezték a fiúk, a Kristofóri-gyerekek is, de leginkább Zotyi

* Részlet a szerző új prózai művéből

emlegette, mondogatta úgy e rövid mondatkát, hogy Márja néni szerint már maga se tudta: tényleg Drága édesanyám szavai ezek, vagy ő is: édesanyja is csak felmondta ezerszer, százszor, milliószor azt, amit az édesapja, Zoty nagypapója hagyott neki örököül – ki tudja? Mindenesetre: e két szó most is élt, e szemkápráztatóan előálló fényes reggelen is, ekkor is, és itt is, hiába hogy nem volt már, aki kimondja őket, mondogassa, nem volt már se édesanya, se a kisebbik fia, s ha, Tegyük fel, a Somogyiék hárman el is felejtették volna reggelre, amit a Márja néni mesélt nekik Zoltánról és Dánielről, öndicséretéről meg azokról a dolgokról, amelyek ugyan Közszájon forognak nálunk, de az ilyesféle idegenek előtt, mint ti vagytok, nem szívesen beszél senki, különösen azok nem, akik a turizmus-vállalkozásban most már nyakig benne vannak – Még a jányom is, Melinda egyszer csak már tudta: mikor, mit nem, és hogy mikor, mit illik meg szabad elbeszélni Magunkról, a vállalkozásukról, amivel ők – még egyszer kimondja – tényleg megfogták az Isten lábát, Mind a két kezökkel, Na de erről aztán tényleg senkinek egy szót se –: szóval: hogyha ők hárman ezeket el is felejtették volna, többek között azt, hogy Öndicséret: gyalázat – Hogy hányszor kellett hallanunk ezt Zotyitól! –, hát akkor is éltek ezek a mondatok, szavak, mert ott volt mind a többi várakozó, fényfürdőző, káprázatimádó: képernyőfigyelő – napbanézó? –, ott voltak ők mindannyian, akik nyolc, vagy inkább kilenc másik helyről úgyszintén magukkal hozták ide ezt is, akárcsak a táposág történetkáját, mást is természetesen, ide, e fénytől tisztuló reggelbe, és ez, nem tudni, hogyan, de Mindannyiunkra hatott. Már ekkor hatni kezdett, pedig ekkor még csak újragondolták az este, éjjel hallottakat, még ők nem beszélhették ki mindazt, amiről hallottak, csupán gondoltak a rengeteg mindenre, amiben Most nyakig benne lettünk. Mert amit ők összeszedegettek, Amit összemazsoláztunk, amit innen-onnan felcsipkedtek, összerakosgattak, abban feltétlenül ott volt ez is, meg még sok, ugyancsak közszájon kerengő mondat – Milyen jó volt együtt lennünk-hallgatnunk, így együtt várakoznunk! – s ott volt mind a két család: a Kristofóri és a Szpivák, ott volt Zotyí, Dániel és Erika, és Józsi, ez a polgármester úr, de mind a szülők, sőt imitt-amott a nagy- és dédszülők szavai szintén megjelentek, abban, amit ez a reggeli fényesség tisztítani, kifejéríteni kezdett, abban ott volt az eddigi útjuk során megtapasztalt nehézség és öröm, de még csak a Vápa kutyus is, a régi vándi szomszéd, Heé Malvinka néni ereszalja, fecskefészkei, a kútkáva Egészen tisztán látott kiszögellése, vagy szegény Zotyink pólyája, mit arra a bizonyos harapásra tett a felcser, azon a szintén fényes, vagyis inkább Csinnadrattás-hangos május elsején, egyszeróval: minden, minden, minden.

Ott volt az is, Ami nincsen. Azaz: leginkább tán ez volt itt jelen. Az, ami az embert születése óta körbemosolyogja – T. Varga meg persze Pflumm és Kozma, Szedlákovicsék és mások szerint is –, Az ember előtt égi ajtókat és ablakokat nyitogat, meg rejtett, titkos szárnyairól sugdos a fülébe,

megcsókolja, szemében: Hoppá-hoppá, észrevesz valami nyirkos csillogást, Na, nem kell annyira elszontyolodni, nincs azért még minden és örökre veszve, aztán kicsit megcsókolja, röptetni szeretné, fel, fel, fel, de gyorsan elszomorodik, azonnal elvész a remény, merthogy Mi nem merünk hinni a magasságban, mert Mi félelmeinkkel meg szorongásainkkal hozakodunk elő leggyakrabban: Még hogy fölfelé, Na már csak az hiányzik, az a messzeség vagy micsoda, Hát nincs minékünk elég bajunk, Igazán nem kéne csúfolódnai azzal, akit folyton sárba ránt az élete, a sorsa. Merthogy ilyenekkel, mindig ilyenekkel hozakodik elő, aki úgy ember, hogy fél meg szorong, Nehogy már azt mondják rám: A balga nagyravágyó, Nézd már, hát ebből a szédült álmodozó, ázsiai fajtából még mindig él egynéhány! Ezért természetes az, hogy itt is Ez jutott eszünkbe, hiába éreztek kivételességet, dicsőséget, kegyelmet ebben a fényzőnben, most ugyancsak, igen, Most is erre vártunk, hogy a szorongás és félelem megint meghozza régről ismert mondatainkat, igen, ők ilyesmikre gondoltak, hogy Mindjárt jön a Még hogy fölfelé, hogy mindjárt itt lesz az a Na, minékünk már csak ez hiányzik, ami annyiszor, de annyiszor előjött – szinte: mindig –, tehát vártak, vártak, de most: mégse. Most a régi megfogalmazások helyén – ahogy mondani szokás – Csak csend honolt. Valami tényleg nagyon összezavarodott bennük, mert ezen a fényes reggelen se itt, se ott, se amott nem jelentkezett a lemondás, az elutasítás és panasz – Hagytuk volna magunk elragadni? Sikerült volna a súlyainkat hátrahagyni? Igen, most valahogy bátran rátámaszkodtak, amire szinte sose szoktak merni ráhagyatkozni, és ekkor, itt, valóban csoda – pici, sőt: picike, ámde mégis csoda – történt. Tudniillik mivel, ugyan mivel tudná bárki megmagyarázni Nekünk azt, hogy aminek se oka, se célja – hiszen ő maga az ok és cél –, hogy aminek nincsen keze, lába, különálló teste, arca sincsen – mivel ő maga az összes kéz és láb, és test és arc –, ám ugyanakkor mégis Valamivel körbevarázsolta őket, valamilyen Egyenérzést – Kozmát s Pflumm Gábort idézve –, valamilyen Egyenhangulatot teremtett körénk, mert őket tényleg valamilyen – Takáts-Kis szavával – Meleg mosoly ölelte körül, emelte valami, igenis húzta fölfelé, és ez a valami No, mi lehetett, mi más, hogyha nem az, Ami nincsen, az, amire társaságban ezt illik mondani: Nincsen, ám az égmegadta világon mindenki, különösen, mikor magára marad, mindenki sejtí – egyesek még félük is –, hogy nagyon is létezük, ő, de mennyire, hogy van! Mert ahogyan ott álltak a Magyar Nova Futurások, amint Összegyűltünk s megőrültünk egymásnak – még Pihor is eléggé magánakvalóan duzzogott, hogy Meglesz ennek majd a böjtje, minek örülsz, vén bolond, talán az angyalodat látod, meg ilyesmit dűnnyögött, miközben láthatóan alig bírta magát, örömeivel –, Amint újra köszöntöttük egymást, amint együtt tudták magukat, valóban más érzéssel, hangulattal, más szemekkel nézték mindazt, ami Körülöttünk úgy élt, hogy az szinte vibrált, szinte kibúj a bőréből, no, hát ezért lehetett, hogy érzelhetően más mosolyokkal köszöntek vissza

mindazoknak, akik egy-egy Jó reggelletl, Jó napotl tudtak csak elmenni ott, a Falukútja mellett –: Bizonyára gazdagabb várakozások éltek bennünk, mint például azokban a teszédiekben és vándiakban, másokban, akik a dolgaik után siettek, bicikliztek arra, avagy kocsijaikból kinézve vették szemügyre e társaságot, s ugyancsak nehéz volt eldönteni, hogy most gyűlölködve nézik őket, avagy meglepéssel, netán kárörömmel nyugtázzák: Megint egy csapat magyarországi, valami valakiknek újra csurran-cseppen, de a java sáp, az mind a Szpivák–Pekárscsik bukszába vándorol, naná, mert ezek azt hiszik, akik efféle eldugott helyeken élnek, azok csak hülyék lehetnek –: De hát mit mondjunk: mi bizakodóan köszöntünk oda, Takáts-Kis az első elhaladóknak még integetett is. Az öröm ekkor önmagáért volt öröm, Szerettünk mindenkit, és ennek, Ami nincsen, ennek tényleg nem volt, mert egyébként soha nincsen különálló felismerhetősége, hát itt sem volt önálló hangja, formája vagy tapinthatósága, illata se, semmije és mégis-mégis jelenvaló lett előttük mind az öt, sőt hat érzék szerinti felbontásban – Amint azt már tegnap is megérezhettük, mikor a buszunkba beköltözött az a valami, és megtelepedett közöttünk, amit Valamelyikünk a nyelv angyalainak mondott –, hiszen ami fénylő pára volt a Szugoly felett, ami sziporkázó ritkás köd az ellenfényben, ami rőt meg sárga, barna, vörös falevél, mi csipkebokor, áfonya- és bodza-, szeder-terpeszkeedés, ami jegenyés fegyelem, vigyázz-állás, vagy esetleg vadkörtefa fáradtság, mi kátyús aszfaltút és kanyarulat, ami harmatcsepp a krizantémokon, vagy tűz a szalvia szirmán, mi görbe, kacskaringós fa- és bokorsor a Borzsapart szeszélye szerint alakulva, ami benzin- s dízelolajgőz, vagy ami intim dezodor- és hajsampon-illat, vagy mondjuk kávéíz- és fogkrém-keveredés Kovácslivi szájában, a nyelvén – amint azon gyülekeztek már a csodálkozás szavai –, vagyis hát minden, minden, ami létezik, mi valószínűleg a helybeliek szemében csak megszokás és unalomig ismert kellék, nyűg vagy észre sem veendő körülmény volt most is, no, az őelőttük, mindez előttük, ez A harminchatok, legalábbis Többségünk szemében Legszebb fontosságuk, gyönyörteljes létezésük arcával vált láthatóvá, Hasonlatossá valamihez, Mit sose láttunk, s mégis megkülönböztethetővé tette magát, vagyis Számunkra most szeretnivaló lett minden, itt, ezen a reggelen, e délelőttön. Úgyhogy különös kegyelem volt ez, Takáts-Kis szerint valamiféle Megjutalmazás és megigazulás a sürvedés után, mert hát Amilyen félelmetes, lebénító, elkésérítő volt mindaz, ami tegnap estétől kísérte s fogadta itt őket, olyan Távtalos, levegős, megemelkedett és bizakodásra okot adó lett most, ezen a reggelen, e délelőttön, Amikor mi úgy, de úgy szerettük egymást, mindenkit, aki e tájon élt és mozgott, tisztára olyan volt, mintha szerelembe estek volna – Rajongott bennünk az élet, mintha nem is az éltette volna őket, amit reggelire kaptak, Teszlecskő Irén alig beszélő férje szerint mintha nem is az tüzelt volna fel egyeseket, amit tőle kaptak, amivel Az öt gyönyörű vendég nőmet kínáltam meg kora reggel, meg hát azokat is, akik ébredés után azonnal átnéztek

hozzájuk –: Az a kupicányi mókuszvíz, az a kis lélekmelegítő, mintha nem is az nyitogatta volna az égi és a lelki ajtókat meg ablakokat, hanem csakugyan az áradás: E fény, fény, fény.

2. Így szokott az ember szerelembe esni

Így szokott, valóban így szokott az ember szerelembe esni. Pflumm és Kozma negyven évvel korábbi időkre visszaemlékező nagy szavait összeszedve, Így szokott hirtelen elenyészni s felmagasztosulni, pontosabban: felmagasztosult káprázatában így szokta az ember régi magát: földhözragadtságát, hétköznapiságát: testi-lelki fogyatékoságát: gyötrelmeit felszámolni. Mert valóban Így, ilyesmii elragadtatásban kezd szerezni önmagának tisztultabb és tökéletesebb formát a lélek, hogy aztán már soha többé ne legyen elégedett a régi lakhelyével: így kezd átalakulni a test, igen, a test anyaga is: az ilyen-olyan idomtalansága, sete-sutasága, egyedi keserve, Valamennyiünk testének esetlensége lassacskán így alakul át valami eszményibbé, mássá, olyasvalamivé, aminek a megértéséhez e fényözönben való várakozásuk és szemlélődésük – A zeneértő Szedlákovicunk és Takáts-Kisünk, de Tunyogink szerint úgyszintén – temérdek, Annyira sok, igaz-tanulságos részlettel tud előállni, hogy hát – őszerintük – Mindazokhoz egyáltalán nem kell semmit hozzáadni. És ezt Más sem cáfolja meg, senki sem kívánja elvitatni. Amire e hármak gondoltak, amennyi apró finom Lélekrezdülést figyeltek meg és boncolgattak Ezek, no, hát ahhoz Nem szükséges már a mi szavunk – amint azt Lengyelék meg Somogyiék, mások tudni vélték, amiközben persze úgy értették, amit mondtak, hogy csak hadd beszéljenek a Tanulságos részletek, és általuk Az értő megfigyelők, azok, akik szinte végesvéig ebben élvezkedtek, akik azt bámulták, Ami nincsen, akik mindenben – még abban is, ahogyan szinte alig tett valamit: egy-két lépést, pár mozdulatot a T. Varga, meg hát a Kovácslivi –, mindenben, még ebben is meg tudtak látni valamit, mi elsősorban kettejükre vonatkozott, de érezni lehetett: ez Valamennyiünkre tartozik. Hisz Kovácslivi felkapaszkodott arra a termésköre, melyet Valamennyien megnéztünk, melyre gondolatban igen sokan felálltak, hogy hátha messzebb látnak majd, vagy közelebb kerülnek valamihez: Mihez, nem is tudtuk. Ők ugyanis, Ezek hárman – Takáts-Kis, Tunyogi, Szedlakovics –, ezek mindjárt észrevették, Rögtön odaugrott a szemünk, Ahol a test anyaga picit megreszket, A szembogáron átsuhant valami, Halvány rezdület a pillákon s az orrcimpákon, odaugrott a szemük, mert megérezhettek valamit a titokból – érdekes, hogy Ez a legöregebb, ez a Tunyogi figyelte fel elsőként e Kissé régimódiasan, ámde érdekesen bontakozó akármire –, hármójuknak mindjárt lett szemük A Kovácslivi gesztenyevörös – Mert hát e fényben s magasságban egyáltalán nem gesztenyebarna volt az! –, igenis, a gesztenyevörös és kalácsba font hajára – Hm, azok a különálló, rakoncátlankodó szálak! – lett szemük az izgalmasra

– Nagyáki szavával: Szexire s dögösre – előkoptatott farmere révén alakjára. Úgy bizony: a nadrág testre feszülése jóvoltából Mindjárt szaporábban vert a pulzusunk, ők ízlelgették, azaz hajlítgatták karcsúnak is, gömbölydednek is mondható vonalait, s nemkülönbül látták azt a finom, ámde mégis határozott igyekezetet, amint a Zsombor: T. Vargánk, csak úgy, és csak úgy helyezkedett, hogy hát ezt a Kalácsos, gesztenyés, farmeres, e rendkívül arányos, szépre érett, kívánatos lányt magának ellenfénybe, hogyha nem is Napba, de a Szugoly felől dőlő ellenfénybe tudja öltöztetni – Mit mondhatnánk mi, akik ezt észrevettük: Jól meglódult a fantáziája! Na, őnekik mindjárt lett szemük erre a leleményre – Molnár Márk és Korsunovszki közös találmányát idevonva – felfigyeltek ők az Érzékiséget és szentséget együtt imádó, ezt a kettőt egymáson keresztül látó helyes csalafintaságra, s arra, ami – hogy is mondtavolt Takáts-Kis –, Ami korántsem volt ekkor még konkrétan az a Valami, amibe bele szokás esni minden férfinak, ha ilyen nővel találkozik, nem volt még ez az a bizonyos Valami, de már Annak eljövételét jelezte: Ez bizony a nem létezőnek, a láthatatlannak a feléledő szándékáról tudósított ekkor, igen, ez egy sejtett-észlelt készülődés volt e káprázatban. És Mi tudtuk, hamarosan valóságos, igazi anyagot, azaz testet, azaz embert fog a mélységekbe vinni és a magasságokba emelni, megszabadítja a gyötrelmekről, merthogy ebben, már e Valamiben egyszerre történik minden: felnyílik a látóhatár s messzebb, sokkal messzebb lát a szem, ám ezzel egy időben fátyol, köd ereszkedik eléje – Takáts-Kissel mondva: Kirekeszti régi magát, sete-sutaságát, amint beavatott lesz az ember, ez a szerencsétlen flótás.

Ó, az a néhány perc, A fényzuhanyozásunk ideje, s a káprázattól megtisztuló harminchatok, akik ott álltak ezen a reggelen, hát erről – sokak szerint – Akár egész-estés előadást rendezhetnének, Egy száznegyvenkét perces játékfilmet, előtte is, utána is beszélgetésekkel, igen, de csak azok tudnák megszervezni, megcsinálni mindezt, kiknek szívük-eszük a helyén, akiknek működik a megérzésük, Hatodik érzékük. Ó, egy egész-estés előadás és vetítés arról, mi történt itt, Mi történt velünk e sűrű-sűrű fénypermetezésben, s mindeközben persze azt ugyancsak érzékeltetniük kellene, hogy Valójában ez a néhány perccske – talán még néhány perccske se volt. Ugyanis az elvakított-elzsongított társaság, az tényleg csupán addig volt ebben a szédületben-kábulatban, ebben a csodálkozó örömben, Csupán addig voltunk fogékonyak mindarra, ami a fényözönhöz kapcsolódott akkor, míg a jármű, amíg ez a Magyar Nova Futura oda nem állt, hogy Tessék, tessék, igyekezzünk, hasunkra sütött a nap, csak jöjjön, ami úgysis jönni fog, hát menjünk ki, elébe. Igen, addig voltak fogékonyak, míg a jármű be nem állt a Falukútjára, s amíg a Miki jókedvűen, még ha tettetett is volt e jókedv – merthogy Dodi szerint Pukkant szét ezen a reggelen a buszvezetőnk –, amíg Miki bele nem fogott ebbe a fura tessékelésébe, unszolásába, csak addig, de csak addig tartott a varázs, s ez korántsem becsülhető még negyedórányira

se. Ekkor pedig, amint hatalmas nagy szusszanással-fújtatással előállt A full extrásunk, hát még az a felismerés sem lett igazi nagy szenzáció, amiről utólag persze nyomban kiderült, hogy az, hogy ez a dolog Mindnyájunkat izgalomban, nem is akármilyenben tart, sőt, egészen hétköznapi apróságnak tetszett hirtelen ebben a visszabillentett időben az a hegyről – Jó-jó: dombról – aláereszkedő férfiember, igen, Futólag vettük csak tudomásul azt a mozgó árnyalakat, azt az imbolygó meg botladozó valakit, csupán Egy mellesleg még észrevehető kis csekélység lett ez a csetlő-botló mozgás a Szugolyról lefelé kanyargó gyalogúton, pedig hát az eddigiek alapján A harminchatból legalább harminchatunknak oda kellett volna kapnia a fejét, hogy Micsoda, de hát miként lehetséges mindez, hogyan létezhet ilyesmi. Úgy bizony; és mégis másként történt minden. Még az ellenfénybe öltöztetett Kovács Líviánkknak, meg az őt figyelő – Érzékiségnek és szentségnek egyszerre hódolni kívánó – T. Vargánknak sem okozott igazi nagy döbbenetet, azaz: okozhatott volna, ó, de mennyire, hogy okozhatott volna, amennyiben nincs a hirtelen jött szusszanás és fújtatás, és főleg, hogyha nem kurjantja el magát a Kobály Miklós, amennyiben nem indul be nyomban az az ismert kavarodás-nyüzsgés, már-már egymásra taposás, Tolongásos idegbaj – hogy így nevezze Szilvia az igyekezetet, Az igyekezetünket. Merthogy őket, kettejüket is, amiként álomból csak ripsz-ropsz ébredésbe jut az ember, őket szintén visszapenderítette a zaj, a busz megjötté, s főként ez Az unszolás, Ez valamennyiünket visszarántott, visszabillentett a megszokott időbe, annak megszokott viszonyai közé, ők mindnyájan a jól ismert helyükre, helyzetükbe estek vissza – s mindez pont a felismerés pillanatára esett, Amikor bizonyára döbbenetünk sem érette, miért marad el, aminek úgyis be kell következnie. Úgyhogy, aki csetlett-botlott, imbolygott, aki a gyalogúton lassan ereszkedett alá, aki akkor, ott a Szugoly lábához még egy-két perc és odaér, az csak egy ember lett a harminchatok előtt, Valamennyiünk szemében, Ismeretlen alak, már csak így futott át valamennyiük gondolatán, merthogy ők megint két lábbal álltak a földön, s megint sokkal inkább hittek a szemüknek, mint a megérzéseiknek, hogy A lehetséges dolgok nyomába szegődő érzékenységünkről ne is szóljon senki, mert ekkor már mintha azok összefüggései sose lettek volna, Úgy foglaltuk újra el a helyeinket, pakolásztak egy keveset, rendezkedtek: jó volt régi otthonukba visszatérni. Nem volt ezzel másként Kovácslivi se, de T. Varga se, Tunyogi se, A hatok se, de a Három lányok plusz a Sunyó se, a Fiataljaink úgyszintén –: mindenki, de mindenki újra csak önmagával foglalkozott, kényelmével s azzal, ami meglepte, mi várta őket: minden ülés fölött nyitott zsalu fogadta az utasokat, és a képernyőkön színes fotókat váltogatott A program. Minden ülés fölött csendben, ámde jól hallhatóan futott a képek alá szánt szöveg, a tájékoztató, hogy tudják a turisták, hol vannak, hogy ismerkedjenek, hogy szórakozzanak, hisz azért vannak itt, hisz azért jöttek erre e vidékre –: nem kell törődniük gyalogutakon tekergő alakokkal, ismeretlenekkel, vagy Lehet,

hogy mégis ismerős az, igen, Szent Isten, hát az a muksó – adott hangot döbbenetének hirtelen Korsunovszki, és a Molnár Márk is úgyszintén valami hasonlókat mondott –, Az a muksó pont olyan, mint a mi Szahajdákunk, Uram-Atyám, mi ez az egész?

Tunyoginak pedig már csak éppen ez hiányzott! Szinte önállóan mozgott az a kackiás bajusz, merthogy őt T. Varga hódolata már ezek előtt alaposan felkavarta: ugyanis, hogy Lédús, édes gyümölcs, rendben van, ez rendben volna, ámde, hogy őneki eszébe se jutott Ez az őrült-fantasztikus ötlet, ez, amit a T. Varga csinált meg lazán, könnyedén – igaza lehet Csernyákinak: lezsernyésen –, hogy őneki ezidáig eszébe se jutott ez a napba-fénybe öltöztetés, nappal-érelés meg ellenfényvel csinosítás – Micsoda Gyümölcs! – és milyen óriási, milyen izgatón egyszerű találmány! Ő még ebben volt, ebben a nő- és napimádó gyümölcsérlelő és gyümölcslevesítő rafinériában, nagy erőket érzett önmagában, mondván: hóttig, igenis A jó pap mindig hóttig tanul, és mielőtt még ezt befejezte volna, hogy hát Mégis bután hal meg, még mielőtt magában ezt végigmondta volna, máris elérte őt ez a Korsunovszki s Molnár-féle felismerés, amitől meg úgy felkapta a fejét, akárha igazi veszélyre figyelmeztette volna őt egy susogó hang, mintha fülébe ezt susogták volna: Tunyogi úr, nézze csak, ott, nem a maga unokájával, amott a túloldalon nem a Bernadettel huzakolódnak azok a rossz arcú, azok a tetovált nyakú kopaszok? Merthogy Két ilyesmi fazon meg egy lány valóban megjelent a túloldalon, tényleg Most az előbb lépett ki egy kocsiból e két különös arc, meg pont egy Bernadett-féle leányzó, fejükön a sapka sildje hátracsapva, Ott kezdtek huzakolódni egymással a szórakoztatóközpont előtt, miközben lopva A mi csodajárgányunkat is figyelték, s mintha jókorányi pókjaikkal, Csernyákival mondva: Tetkóikkal a nyakukon Tunyogit valóban Jól felidegelték volna, merthogy ő, Tunyogi Albert bácsi ekkor mintha elfelejtette volna, hogy bácsi: szinte végigcsörtetett a buszon. Dodi szerint végignyomta magát, végig, oda, előre nyomult, hogy Ácsi már, az istenit, hát nem kerget a tatár senkit, Hadd lépjek már vissza, hadd nézze már: valóban a Szahajdákunk lenne az az alak – Kislányom, maradj nyugodtan, én azonnal visszajöttem –, hadd nézze már, tényleg az ő tegnap szerzett barátja lenne az, aki lépteit még mintha le is lassította volna, mintha arra várna, Húzzunk már el onnan, húzzunk már a nyavalyába, mintha nem értené, miért ez az érdeklődés, mintha nem értené, mit akarhat tőle ez a kackiás bajuszú, mi izgatta fel annyira Ezt az embert, Ezt a félnótás figurát, aki azt hiszi, hogy kiránduló, miközben meg olyan, mintha skatulyából húzták volna elő. Ő, csak vénemberekkel ne kéne soha közösködni semmin – és ezt ezen a figurán kívül hányan gondolták így, fölösleges számba venni: hogy egészen biztosan a Miki, meg ugye a Fiatalfjaink, akik közül Most csak Ivett és Bernadett telepedett le hátra, arra

az ötös ülésre – Mi van, nem lesz gyülekezés, sétálomagnózás, röhögcselés? –, vagy esetleg Szilvia is így gondolta, aki már az első perctől Sehogyan se fért ettől a kackiástól – Azt, hogy kiben mi lakik, senki se tudja.

Fölösleges, tényleg felesleges számba venni, Kigöbözni, ki mit érzett, gondolt, merthogy pörögni kezdtek az események, s mint a épp e vénember pörgette volna fel az indulást, a nekilődulásukat. Ő ugyanis, amint visszatért, és amint elfoglalta a helyét, Először még csak maga elé kezdett motyorékolgatni – Erre senki sem figyelt: az idegvezető Balogh Béla próbálgatta mikrofonját, hangját, Néztük, miként indul be az ismeretátadó kalauzolás; A számok meg az adatok vajon ma ugyanúgy ömleni fognak, mint a bemutatkozás utáni percekben? –, Tunyogi ekkor még csak maga elé dűnyögött, meg idénézett, odanézett, ám amikor Balogh felhagyott a Pötyögésével, és Szép jó reggelt, napot kívánt, arra is felhívta mindenki figyelmét, milyen ragyogó, egészen szemkápráztatóan gyönyörű lett ez a harmincadika, és aztán mindjárt lendületet vett, hogy hát Az ukrán gazdaság itteni kibontakozása, meg a falvak életszínvonala, kulturális fejlődése így meg úgy, A határmenti régió majdani lehetőségei, kéremszépen, na ő akkor hirtelen felugrott, előrecsörtetett, s szinte elordította magát: Az istenit ennek a kurva rohanásnak, mi a franc van itt, hát senkit sem érdekel az az ember, az a férfi ott a gyalogúton a mi útitársunk, a mi Szahajdák Istvánunk senkit sem érdekel, hát hová a görcsös köszvénybe rohanunk! No, hát ennek aztán megvolt a hatása! Mikor meghallották ezeket a szavakat, Amikor ezt vagy ehhez hasonlókat Kiabált ránk Tunyogi egy szuszra, kiveresedve, amikor szinte Ránk ordított, ekkor valóban történt valami, és már senki sem állhatott útjába a feltört érzelmeknek. Mintha csak parancsba kapták volna, úgy kapcsolgatták le sorba Ezt a szolgáltatást: képernyőiket, a zsalukat azonmód visszatolták, Elég legyen már a hülyítésből – Lengyelék meg Somogyiék, Icuka s a többiek szavával: Tudjuk, most már fejből tudjuk, hány pravoszláv templom épült csaknem másfél évtized alatt, és főként azt, hogy hány tucat, azazhogy hány száz benzinkút és magánvállalkozás működik ma Kárpátalján –, Elég legyen már az etetésből – ismételte meg a Szilvia szavait picit másként Sunyó, s ezzel a busz bal első felében Majdnem újra tegnap lett: várakozás, hogy Mi van hát itt, ezen a vidéken, amit tényleg érdemes megnézni. Ám ahogyan Balogh Béla csörgedező beszéde dagadt és egyre inkább hömpölygőssé kezdett válni, úgy ébredt, talált magára Az, ami e társaságot most már nagyon érdekelni kezdte, hogy hát akkor Mi történt itt tegnap este szegény Kristofórral, de főleg az, hogy mit hallgatnak el ezek az emberek, hogy mi forgatja ezek mindennapjait, kiféle, miféle egy alak az a Dániel, ott, fenn a Szugoly oldalában, s az meg micsoda egy helyzet, hogy a régi Szpivák-portán lakik, hogy került oda, és mi lett az ő vándi kis családi házukkal, amely a Heé Malvinka néni szomszédságában van, no, és hát a legfőbb kérdés, ami ezt az egészet megindította bennük: mit keresett

ott a hegyen – Dombon, na, ha jobb így –, mit keresett Dánielnél a Mi Szahajdákunk, mert most akkor elvesztették, avagy megtalálták, nem kéne Mikinek s Szabadi Zsuzsának hozzászólni ehhez? Mi ez a kavarodás? És akkor Berta mamát még csak meg sem említették! Úgyhogy annyi minden Kereste a maga útját bennünk, mintha ezért, Direkt ezért jöttünk volna erre a vidékre, s korántsem, hogy lássák például a muzsalyi hegyen az aranybányát, vagy hogy megértsék, mit is keres a mező közepén egy templomrom, amely az ezerkétszázas évekből való, s mégis ott fog elenyészni Muzsaly határában, előbb-utóbb Megeszi az idő, Senki még a füle botját se mozdítja, mikor erről hall, hát miféle titok van ebben: mi húzódik meg e döbbenetes pusztulás és enyészett mögött: csak nem a falu hagyta el a templomát, de miért, miért tett volna ilyet, ugyanis azt még ennél is sokkalta nehezebben lehet elképzelni, hogy a falu népe egykor nem a település központjába építette fel a templomát, na, nem, hát ilyen nincsen. De jellemző, hogy már a válaszra, a magyarázatra csak Kozma s Pflumm emlékezett, mert olyan szófogalom: zsbongás lett, Olyan izgatott beszéd folyt köztünk, hogy még ők ketten is alig-alig tudták kihámozni Balogh szavait a hangzavarból, mert A társaságot mintha csak a saját nyomozása érdekelte volna, úgy rakták és illesztgették össze mozaikdarabkáikat, ki mit hallott, ki mit tudott meg E két különös kis községről, ezekről az emberekről, életükről, mintha élet-halál kérdésében döntenének, mintha csak a Kristofóri és a Szpivák család hajdani dolgai, meg A tegnap esti tragédia, valamint a Pekárscsik Erikáké vállalkozása, no és nem utolsósorban Ez a tegnapi baleset ott, az almáskert mellett, ez mind-mind egymásból eredő dolgok, események lennének, amelyek mögött valami titok, valamiféle nagy-nagy titok lenne elbújtatva.

Az sem befolyásolhatta érdemben E nyomozást, még az sem, ami kicsit később Beregszászban hangzott el, amikor Buszunk le is lassított egy kicsit, Hátha jobban észrevehető lesz kedves vendégeinknek a fenyők és a japánbirs-bokrok között lapuló Fedák-kastély. Igen-igen, Fedák Sári beregszászi kastélyáról kezdett beszélni Balogh, de mintha még ez sem érdekelte volna ezt a társaságot, úgy beszélgettek tovább, és hogyha nincsen Márja néni Tegnap esti jókedélye, s nincsenek a Somogyiék ketten, meg hát főként Krisztina – azzal a nagyon kék és nagyon barna hajával –, ha nincs e három, szintén nyomozóvá átvedlett turista, akkor bizony könnyen meglehet, hogy Mindannyiunk előtt rejtve marad Balogh kis történetkéje arról, miként kaparintotta meg Fedák Sári művész nő E tip-top vadászkastélyt, merthogy ki hallotta volna meg a Balogh ömlő beszédében azt, hogy Fedák Sári Mezítelen köldökével szerezte meg ezt a kincset érő Schönborn-kastélyt. Ki értette volna, azaz: kit érdekelt volna, mit jelent ez, márminthogy a Mezítelen köldök, ki figyelt volna fel erre, hogyha nincs a Tegnap este, hogyha nincs a Márja néni, aki suttogóra fogva, szavát lehalkítva mondta ki a végső ítéletét Erről a turizmus-micsodáról, miszerint Erika, Pekárscsik Erika nagyon sikeres

vállalkozó – a szóbeszéd szerint – Egészen biztosan a pucér hasával – Hogy finoman fejezzem ki magam! –, A köldökével – Púpjával! – kereste meg a vállalatát, azzal csinálta meg a szerencsését, Hú, de micsoda egy világi nő lett abból a harapdálós lányból – mondta, s szinte várta, vendégei háborodjanak fel azon, amit hallanak, hogy folytathassa Kiteregetését. No, ha Somogyiék s Krisztinájuk nem ismerkednek meg előző nap ezzel a dologgal, akkor valószínűleg csak átsiklanak ezen is, E köldök-micsodán, mint annyi más, ámde így, hogy előzőleg, este már ők hallottak valamit Meztelen köldökről, vagyonszerzésről, hát így azonnal megütötte fülüket Balogh meséje, és amikor hirtelen azt kérték Somogyiék s Krisztina is, azt kérték a Baloghtól, no meg a Mikitől, hogy álljon már meg, hadd nézzék meg kicsit jobban ezt a kastélyt, akkor még mintha zúgolódtak volna páran, de amint a Krisztina s a két öreg Somogyi elmagyarázta előttük: nekik, hogy hát mi jutott eszükbe erről a kis történetkéről, akkor már minden más lett, na, akkor már hallották is, érdekelte is a társaságot Fedák Sári esete, de igazi, világos választ Így se kaptunk arra, mit jelent ez: hogy most akkor Schönbornék: egy mulatozó férfitársaság Csupán a Fedák Sári pucér hasán, hogy a híres, nagyon csinos, tehetséges művészno ruhátlan köldökén Verték a blattot: kártyáztak a férfiak, és kizárólag ezt csinálták, csak és kizárólag erre szólt a megállapodás, vagy hát A köldök teljes meztelenségét Jelentsen most nekünk: Micsoda asztal! – ami, hogy is mondják csak: eléggé kézenfekvő –, míg a kártyázás pedig valami mást is, Igen, azt, amire gondolunk, Hiszen a nyertes nyilvánvalóan jutalmat érdemel, Az asztal legfőbb helye az övé, ez mindig így volt, amióta világ a világ! Ó, de Hiába tagadtuk volna, Látszott rajtunk, érezni lehetett ezeken a harminchatokon: itt nem a híres művészno dolgai, viselt dolgai kötik le figyelmüket, nem, hisz még az orruk hegyén is meglátszott, min jár az eszük, hogy őket, márminthogy a nőket: mindet: öregebbet, fiatal egyaránt az a fortély érdekli, amivel egykor behálózta Erika a fiúkat, igen, itt az érdekelte a nőket, lányokat, hogy miként sikerül E boszorkánynak ujjai köré csavarni, akit csak akar, hogy az egy életen át nyomot hagy, az kitörölhetetlen nyomot hagy az emberekben, míg a férfiak meg – Tóth Béla szavával – Azon studéroztak – ével mondta, nem is ível, s nyilván azért studéroztak, mert a töprengtek Tunyogi véleménye szerint Elég snassz-magyar –, na szóval, az foglalkoztatta őket, Kinek s mit üzent e nő, Mert üzent, az már nyilvánvaló, Hiszen láttunk valamit, ők tapasztaltak valamit, amit Erika bemutatott nekik, mikor kifordította a Buszunk térelválasztó falából azt az ügyes szerkezetet, mikor ráhelyezte magát arra a különös bárszékre vagy micsodára, és ők nézték, nézték, de hogy mi volt az, ami az összes férfiszemnek lebilincselő volt – Arról csak a habogás beszél.